

Vergaderjaar 2014–2015

34 000 X

Vaststelling van de begrotingsstaten van het Ministerie van Defensie (X) voor het jaar 2015

Nr. 98

BRIEF VAN DE MINISTER VAN DEFENSIE

Aan de Voorzitter van de Tweede Kamer der Staten-Generaal

Den Haag, 4 juni 2015

INLEIDING

Met deze brief informeer ik u over de resultaten van de verwervingsvoorbereidingsfase (D-fase) van het project Verbeterd Operationeel Soldaat Systeem (VOSS). Het project VOSS komt voort uit het *Soldier Modernisation Programme* (SMP) en voorziet in verbeteringen van de uitrusting van de te voet optredende soldaat.

Het project VOSS integreert de individuele militair beter dan voorheen in een genetwerkte wijze van optreden, verbetert zijn omgevingsbewustzijn en versterkt daardoor de commandovoering en de operationele effectiviteit van de ingezette eenheden. Daarnaast verbetert VOSS de individuele bescherming en vergroot het daarmee de overlevingskansen van de gebruikers. Ten slotte biedt VOSS mogelijkheden voor doorontwikkeling en is het daardoor een toekomstbestendig soldaatsysteem.

Het project VOSS omvatte drie deelprojecten:

1. *Smart Vest*, een communicatiesysteem, geïntegreerd in een ballistisch vest.
2. *E-lighter*, een draagbare dieselgenerator voor individueel gebruik.
3. *Geïntegreerde Hoofdbescherming*, een modulaire gevechtshelm.

België, Luxemburg en Nederland verwerven samen het *Smart Vest*. Het is de gemeenschappelijke hoofdcomponent van de drie nationale programma's: *Belgian Soldier Transformation* (BEST), *Cooperative Modernisation Program of the Army for a Soldier System* (COMPASS) in Luxemburg, en VOSS. De samenwerking met België en Luxemburg strekt zich voornamelijk niet uit tot de verwerving van de *E-lighter* en de hoofdbescherming.

U bent eerder over de voortgang van dit project geïnformeerd met de A, B en C-brieven (Kamerstukken 31 200 X, nr. 105, 32 123 X, nr. 130 en 33 000 X, nr. 3 van respectievelijk 8 april 2008, 27 mei 2010 en 23 september 2011).

BEHOEFTE

Reikwijdte

In de begroting van 2014 (Kamerstuk 33 750 X, nr. 1) is het budget van alle projecten, ook dat van VOSS, met vijf procent verlaagd. Ook is in de D-fase gebleken dat – in tegenstelling tot de verwachtingen aan het eind van de C-fase – een modulaire helm «van de plank» (noch civiel, noch militair)¹ nog niet beschikbaar is. Mede omdat het gereserveerde budget voor de gevechtshelm vrijwel overeenkwam met de reductie van het budget is dat deelproject uit het project VOSS gehaald. Defensie beziet of en hoe deze behoefte kan worden vervuld. Beide andere deelprojecten van VOSS, dat wil zeggen *Smart Vest* en *E-lighter*, zijn ongewijzigd.

Kwalitatieve behoefte

Het *Smart Vest* is de belangrijkste component van VOSS en is een modulair systeem. Het bestaat uit:

- Een draag- en bepakkingsdeelsysteem, waaronder een draagvest, een rugtas, een drinkwatersysteem en opbergtassen.
- Ballistische bescherming.
- Een communicatie- en informatiemodule (C4I-module), met daarin een radio, een GPS-ontvanger, een computermodule, een *headset*, een digitaal kompas, een beeldscherm en software voor commandovoering.
- Energievoorziening voor de C4I-module. Dit deelsysteem is ontworpen om ook energie te leveren aan andere systemen, zoals richtmiddelen op wapens, en bevat tevens een aansluiting voor de *E-Lighter*.
- Een voertuigmodule, waaronder een antenne, een radio en een GPS-ontvanger. De voertuigmodule zorgt voor verbindingen over grotere afstand tussen de gebruikers en is onmisbaar voor het omgevingsbewustzijn.

De *E-lighter* is een draagbare dieselgenerator ter grootte van een thermosfles. Het is een middel op groepsniveau dat ook voor andere toepassingen dan de elektrische energievoorziening van *Smart Vest* gebruikers geschikt is.

Kwantitatieve behoefte

Defensie heeft een behoefte van ongeveer 5.500 *Smart Vest* systemen (inclusief systemen voor opleiding en training), voorafgegaan door een proefserie van 80 stuks. De behoefte aan *E-lighters* wordt geraamd op 1.500 tot 2.000 stuks. De behoefte van België en Luxemburg aan het *Smart Vest* blijft voorsnog beperkt tot een proefserie van respectievelijk 40 en vijftien stuks. De omvang van een serie voor beide landen kan worden vastgesteld nadat hierover op nationaal niveau een besluit is genomen. Het contract bevat opties hiervoor.

Zoals ik u in de C-brief heb gemeld, is het project VOSS uitgebreid met een behoefte aan ballistische bescherming, voortkomend uit het project Modulaire Ballistische Bescherming Soldaat (MBBS). Deze behoefte is meegenomen in de offerteaanvraag tijdens de D-fase van het *Smart Vest*.

¹ COTS/MOTS: Commercial off the shelf / Military off the shelf.

RESULTATEN VERWERVINGSVOORBEREIDINGSFASE/ INTERNATIONALE SAMENWERKING

Smart Vest. Zoals gemeld in de C-brief hebben België, Luxemburg en Nederland op 6 april 2011 een samenwerkingsovereenkomst getekend op het gebied van soldaatsystemen. Afgesproken is dat Nederland ook namens de partners het contract zal sluiten. In december 2011 heeft Defensie tien leveranciers een offerteaanvraag gestuurd. Dit heeft vier reacties opgeleverd. Drie van de vier partijen zijn vervolgens geselecteerd als *preferred bidder* en toegelaten tot het vervolgtraject.

Om een goed beeld te krijgen van de kwaliteit van de aangeboden oplossingen hebben de drie *preferred bidders* proefmodellen geleverd. Deze proefmodellen voldeden in eerste instantie niet aan de gestelde eisen. Hierop zijn de leveranciers in de gelegenheid gesteld om hun aanbieding te herzien en nieuwe, aangepaste proefmodellen te leveren. Nadat deze aangepaste proefmodellen opnieuw zijn getest, is mede met behulp van een multicriteria-analyse een selectie gemaakt. Uiteindelijk kon in mei 2014 de voorkeursleverancier worden geselecteerd, namelijk de firma Elbit.

Met de voorkeursleverancier zal een contract worden gesloten voor de levering van een proefserie voor België, Luxemburg en Nederland en een serie alleen voor Nederland. Het contract bevat opties voor een serie voor België en Luxemburg en voor aanvullende componenten en functionaliteiten. Voor het onderhoud streven de partnerlanden naar een gezamenlijk *all-in* contract, zodat de doelmatigheidsvoordelen verder kunnen worden vergroot. Als de proefserie aan de eisen voldoet, zal niet alleen een schriftelijke vrijgave worden verleend voor de serieproductie, maar zal ook het onderhoudscontract worden gegund. Om de bruikbaarheid gedurende de gehele productlevenscyclus te waarborgen en de exploitatiekosten op een acceptabel niveau te houden, zal het *all-in* onderhoudscontract voor het *Smart Vest* tevens maatregelen bevatten om het *state-of-the-art* karakter van vooral de C4I-module te behouden.

Een van de afgewezen leveranciers heeft in 2014 een kort geding tegen Defensie aangespannen in verband met de aanbesteding van het *Smart Vest*. De voorzieningenrechter Den Haag heeft deze vorderingen op 31 oktober 2014 integraal afgewezen. De Defensie Materieel Organisatie (DMO) heeft daarop de details van de overeenkomst in orde gemaakt en de interne goedkeuringsprocedure doorlopen. De desbetreffende leverancier is in hoger beroep gegaan tegen deze uitspraak. Een uitspraak van het Gerechtshof wordt op zijn vroegst komend najaar van 2015 verwacht. Dit hoger beroep heeft geen schorsende werking voor de gunningsprocedure. Defensie zet die dan ook voort.

E-lighter. In de C-brief heb ik al gemeld dat Defensie een contract met Fokker heeft getekend voor de verdere ontwikkeling van de *E-lighter*, met een optie voor serieproductie. Zodra de doorontwikkeling succesvol is voltooid en overeenstemming is bereikt over de serieproductie en de instandhouding, ben ik voornemens deze optie te benutten.

FINANCIËN

Investeringsen

Het budget voor het project VOSS bedraagt tussen € 100 en € 250 miljoen. Voor nadere financiële details verwijs ik u graag naar de gelijktijdig togezonden commercieel vertrouwelijke brief².

Exploitatie

De materiële exploitatie van het *Smart Vest* betreft vooral de inspectie en vervanging van kleinere componenten, reparatie van radiocommunicatiemiddelen, periodieke controles van ballistische platen en periodieke software updates. Het kostenmodel van de exploitatie is in de D-fase voltooid, mede op grond van de kostenopgaven van de potentiële leveranciers. In het contract zullen prijzen voor reservedelen, uurtarieven en dergelijke worden opgenomen. De materiële exploitatie van de *E-lighter* behelst vooral preventief gebruikersonderhoud, reparatie door zorg van de leverancier en vervanging in geval van grotere defecten.

SOURCING

Tijdens de D-fase zijn de mogelijkheden onderzocht voor het in- en uitbesteden van respectievelijk de ontwikkeling en de realisatie van de C4I software, de inbouw in voertuigen en het hoger niveau onderhoud. Gebleken is dat inbesteden duurder is dan uitbesteden en ook de integrale systeemverantwoordelijkheid bemoeilijkt. Besloten is zowel de ontwikkeling als de inbouw en het onderhoud uit te besteden aan de leverancier van het *Smart Vest*. De personele capaciteit van Defensie is niet in het geding aangezien de leverancier eigen, tijdelijke personele capaciteit inzet.

PLANNING

Ten opzichte van de planning in de C-brief is er vertraging opgetreden. Dit komt onder andere door de extra inspanningen om tot een verantwoorde keuze te komen in de aanbesteding van het *Smart Vest* en door de rechtszaak die een afgewezen leverancier tegen Defensie heeft aangespannen.

De realisatiefase van het project VOSS start met het gunnen van het contract voor de verwerving van het *Smart Vest*, naar verwachting medio 2015. De kwalificatie van de proefserie van het *Smart Vest* duurt naar verwachting tot eind 2016, waarna in Benelux-verband een beslissing wordt genomen over de serieproductie. De introductie van het *Smart Vest* is dan mogelijk vanaf 2017. De introductie van de *E-lighter* is voorzien vanaf midden 2016. De invoering van *Smart Vest* en *E-lighter* duurt tot in 2020 en het project eindigt in 2021.

PROJECTRISICO'S

Product. Uit de aanbesteding is gebleken dat het *Smart Vest* van de voorkeursleverancier aan het Programma van Eisen (PvE) voldoet. Aan de hand van de geteste proefmodellen zijn risico's geïdentificeerd. De geïdentificeerde risico's zijn in het contract gedekt en zullen tijdens de contractuitoefening worden bewaakt. De *E-lighter* is naar verwachting halverwege 2015 uitontwikkeld.

² Ter vertrouwelijke inzage gelegd, alleen voor de leden, bij het Centraal Informatiepunt Tweede Kamer.

Tijd. De kans op vertraging is klein aangezien tijdens de aanbesteding met behulp van de proefmodellen al risico's zijn weggenomen of gereduceerd. Op basis van de huidige informatie en inzichten volstaan de geplande termijnen om de proefserie en de serie te voltooien.

Geld. De benodigde aantallen voor het *Smart Vest* en de *E-lighter* kunnen binnen het gereserveerde budget worden verworven. In het contract voor het *Smart Vest* is sprake van vaste prijzen waardoor de kans op kostenoverschrijding klein is. Daarnaast is overeengekomen dat in het geval dat België of Luxemburg niet aan de serie deelneemt, er geen aanvullende kosten voor Nederland ontstaan. In het projectbudget VOSS is een risicoreservering van ongeveer vijf procent van het totale projectbudget opgenomen. Dat is naar verwachting toereikend om tegenvallers te kunnen opvangen.

OVERIGE ASPECTEN

Internationale samenwerking

Behalve voor de verwerving van het *Smart Vest*, waarvoor Nederland optreedt als inkoper namens de Benelux-landen, is er vooralsnog geen sprake van andere internationale samenwerking in het kader van dit project.

Relatie met andere projecten

De uitvoering van het deelproject *Smart Vest* draagt bij tot een betere bescherming van ingezette eenheden en een vergroting van het vermogen op te treden in netwerken (*Network Enabled Capabilities*). Hiermee worden de operationele capaciteit en het omgevingsbeeld van de individuele militair, maar ook die van andere eenheden, vergroot. De C4I-module van het *Smart Vest* is daarom onder andere interoperabel met het *Battlefield Management System* (BMS) en met het Nieuwe Generatie Mariniers Communicatie Informatie Systeem (NIMCIS). Het *Smart Vest* moet ook kunnen worden gebruikt in combinatie met de volgende generatie operationele kleding.

TEN SLOTTE

Ik ben voornemens het project VOSS voort te zetten en de directeur van de Defensie Materieel Organisatie (DMO) een contract te laten sluiten voor de verwerving van het *Smart Vest*. Ook zal de directeur DMO de optie in het reeds gesloten contract met Fokker voor de verwerving van *E-lighters* in een bestelling omzetten zodra de doorontwikkeling succesvol is voltooid en overeenstemming is bereikt over de serieproductie en de instandhouding. De vervulling van de behoefte aan de gevechtshelm stel ik om de hierboven beschreven redenen voorlopig uit. Zodra hierover meer duidelijkheid ontstaat, zal ik u nader informeren.

Met het sluiten van het contract voor het *Smart Vest* komt een einde aan een jarenlang voorbereidingstraject dat meer tijd heeft gekost dan gepland. Defensie is er trots op dit contract mede namens haar Belgische en Luxemburgse partners te mogen sluiten. Met het *Smart Vest* verbetert de individuele ballistische bescherming en maken de te voet optredende of uitgestegen militairen voortaan ook deel uit van het digitale gevechtsveld. Dit komt hun veiligheid en hun prestatievermogen ten goede.

De Minister van Defensie,
J.A. Hennis-Plasschaert